

Methotrexat (MTX)

Hvad er Methotrexat?

Methotrexat er et såkaldt langsomtvirkende gigtmiddel, og kaldes i daglig tale ofte MTX. MTX i lav dosis anvendes i behandling af leddegigt, psoriasisgigt og andre led- og bindevævssygdomme. Høje doser MTX bruges også som kemoterapi ved visse kræftsygdomme.

Hvordan virker Methotrexat?

MTX helbreder ikke din sygdom, men bremser sygdomsudviklingen ved at hæmme en række forskellige celler og signalstoffer i immunsystemet, dette nedsætter gigtbetændelsen. Virkningen viser sig ved, at hævelse, ømhed og stivelse i dine led aftager og nogle gange helt forsvinder. Du oplever en generel bedre almen-tilstand. Eventuelle knogleforandringer ændrer sig ikke, men udviklingen af flere forandringer begrænses ved behandling med MTX. MTX virker som regel først efter 8-12 ugers behandling. Man kan ikke på forhånd afgøre, hvem der vil have gavn af MTX.

Hvordan foregår behandlingen?

MTX gives oftest som tabletter, men kan i visse tilfælde også gives som indsprøjtning. Hver tablet indeholde 2,5 mg MTX, og skal synkes hele. Dosis er typisk 6-10 tabletter, som du skal indtage én gang om ugen, og altid på samme ugedag. Du må gerne fordele tabletterne på 1-2 doser over én dag.

Hvor længe gives behandlingen?

Hvis MTX har den ønskede effekt, må du regne med at behandlingen kan fortsætte i flere år.

Ændring af dosis

Det er vigtigt, at du nøje overholder den ordinerede dosis. For høj dosis kan medføre forgiftning, og hvis du holder op med at tage MTX, kan sygdommen blusse op. Er det nødvendigt at ændre antallet af tabletter, enten fordi du ikke mærker en bedring, eller fordi du har bivirkninger, skal det altid ske i samarbejde med lægen.

Pause i behandlingen

Ved feber eller sværere infektioner kan det være nødvendigt at holde pause med MTX.

I forbindelse med større operationer overvejes pause med MTX.

Glemt at tage MTX

Hvis du glemmer en dosis (for eksempel mandag), skal du tage vanlig dosis inden for 2 døgn (senest onsdag), ellers springes ugens dosis over. Herefter tager du vanlig MTX-dosis på din vanlige ugedag. **Tag aldrig dobbelt dosis MTX.** Kontakt ambulatoriet hvis du er i tvivl.

Tilskud af folinsyre

MTX hæmmer vitaminet folinsyre, og kan derved give anledning til bivirkninger. Disse modvirkes ved et tilskud af folinsyre, sædvanligvis 5-10 mg om ugen mindst 1 døgn før eller efter indtagelse af MTX.

Bivirkninger

De fleste tåler behandlingen i mange år uden bivirkninger. Appetitløshed, kvalme og diarré kan forekomme, især i starten af behandlingen. Dette kan oftest undgås ved at MTX indtages om aftenen. Blister i munden eller mundbetændelse kan forekomme. Hårtab ses meget sjældent. Leverpåvirkning kan forekomme, da MTX nedbrydes i leveren. Dette giver som regel ingen symptomer, men vil kunne ses i dine blodprøver. Påvirkning af knoglemarv eller nyrefunktion behøver heller ikke at give nogle symptomer, men vil kunne ses i dine blodprøver. I sjældne tilfælde kan hovedpine, træthed, svimmelhed og depression forekomme. I sjældne tilfælde ses akut lungeirritation, som viser sig ved tør hoste og åndenød. Bivirkningerne forsvinder, når du holder pause med medicinen eller dosis nedsættes.

Du skal kontakte din læge hvis du får:

- Små røde eller blå pletter på huden
- Blødning fra tandkødet eller næsen
- Feber eller andre tegn på infektion
- Tiltagende åndenød eller hoste

En komplet liste over bivirkninger kan du læse i indlægssedlen, som ligger i pakken med medicinen.

MTX og anden medicin

Smertestillende medicin (f.eks: Ibuprofen®/Burana®/Ipren® eller Pamol®/Pinex®/Panodil®) kan indtages sammen med MTX. Det anbefales, at du rådfører dig med lægen omkring brugen af andre lægemidler sammen med MTX.

Alkohol

MTX kan belaste din lever. En sådan belastning øges ved samtidig indtagelse af alkohol. Vi anbefaler derfor, at du begrænser din indtagelse af alkohol til højst 7 genstande om ugen.

Svangerskabsforebyggelse, graviditet og amning

MTX kan give fosterskader og påvirke sædkvaliteten. Både mænd og kvinder, der får MTX, skal derfor anvende prævention under behandling og i op til 4 måneder efter behandling med MTX. MTX frarådes ved amning.

DANBIO

DANSK REUMATOLOGISK DATABASE

Blodprøvekontrol

Regelmæssig blodprøvekontrol er nødvendig for at måle eventuelle bivirkninger ved MTX. De første måneder tages blodprøver hyppigt (hver 2. uge) for at sikre, at du kan tåle medicinen. Herefter er det nødvendigt med blodprøvekontrol hver 6.-8. uge. Blodprøverne bliver set af lægen og du bliver kontaktet, hvis der er behov for det.

DANBIO styregruppe
Januar 2013